

Kommunstyrelserna (exkl. kommunerna i landskapet Åland)

EUROPAPARLAMENTSVALET 2009: de allmänna förhandsröstningsställena m.m.

Europaparlamentsvalet förrättas söndagen den 7 juni 2009. Förhandsröstningsperioden i hemlandet är den 27.5-2.6.2009. Med stöd av 48 § 2 mom. i vallagen (714/1998) förrättas förhandsröstnings dock inte på pingstdagen, dvs. söndagen den 31 maj.

Förhandsröstningsperioden utomlands är den 27-30.5.2009 och på finska fartyg kan förhandsröstningen inledas redan den 20 maj 2009.

Kommunstyrelserna ska vidarebefordra detta brev till centralvalnämnderna för kännedom. Brevet finns även på justitieministeriets valsidor på www.vaalit.fi.

1. Förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen

Enligt 14 § 3 mom. i grundlagen är kommunen skyldig att se till att väljarna har tillräckliga möjligheter att rösta vid förhandsröstningen eller på valdagen i kommunen.

Kommunstyrelsen ska se till att i valdatasystemets basdata- och röstningsställesystem som fungerar som det register över röstningstillen som Befolkningsregistercentralen för, utan dröjsmål och på det sätt som Befolkningsregistercentralen bestämmer, i fråga om varje allmänt förhandsröstningsställe i kommunen antecknas namnet, besöksadressen samt de dagar och de tider då förhandsröstningsstället är öppet samt namnet på och besöksadressen för röstningsstället på valdagen samt övriga uppgifter som justitieministeriet föreskriver. Vid Europaparlamentsvalet utvidgas användningen av det nya basdata- och röstningsställesystemet så att kommunala centralvalnämnden utöver förhandsröstningsställenas uppgifter också ska uppdatera uppgifterna som gäller röstningsställena på valdagen och sina egna kontaktuppgifter i basdata- och röstningsställesystemet. I fråga om alla dessa uppgifter tillämpas samma förfarande och tidsplan så att med undantag av datumen finns det i systemet som basdata de uppgifter som gällde vid förra kommunalvalet.

1.1 Bestämmande av de allmänna förhandsröstningsställena i kommunen

Allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet, där vem som helst som är röstberättigad kan rösta, är de kommunala ämbetsverk (t.ex. kommunalhus, bibliotek, skolor,

servicecentrum och samservicecentrum), Itella Abp:s butiker och övriga platser som kommunstyrelserna bestämmer.

Det ska finnas åtminstone ett förhandsröstningsställe i varje kommun om inte något annat följer av särskilda skäl.

Vid bestämmandet av de allmänna förhandsröstningsställena bör uppmärksamhet fästas vid följande omständigheter.

Det måste finnas tillräckligt många förhandsröstningsställen

Kommunen måste absolut se till att det i kommunen finns tillräckligt många allmänna förhandsröstningsställen i förhållande till antalet röstberättigade invånare i kommunen så att väljarna kan rösta på förhand utan något större besvär och utan att det skulle ta en onödigt lång tid.

Var bör förhandsröstningsstället ligga?

Förhandsröstningsstället bör vara en plats som är lätt att hitta och som de röstberättigade gärna kommer till. Förhandsröstningen kan t.ex. ordnas på en sådan plats som medborgarna också annars ofta besöker. Det ska dock ses till att också de som bor utanför tätorten har tillräckliga möjligheter att rösta.

Förhandsröstningsstället bör dessutom vara så neutralt som möjligt beträffande ideologiska och ekonomiska sammankopplingar att en så stor del som möjligt av väljarna gärna kommer till platsen.

I de senaste valen har man fått bra erfarenhet av bl.a.

- postkontor,
- bibliotek,
- olika affärs- och köpcentrum,
- kommunhus och andra kommunala ämbetsverk,
- olika läroverk,
- kommunala servicecentrum och
- samservicecentrum samt
- ambulerande röstningsställen, dvs. röstningsbussar och förbindelsefartyg eller motsvarande.

Förhandsröstningsställets lokaler och belägenhet ska vara sådana att de lämpar sig för förhandsröstning också när det gäller ordningen på röstningsstället. I 56 § i vallagen föreskrivs om ordningen på förhandsröstningsställena och i samband med detta om det s.k. förbudet mot valreklam. Av praktiska skäl kan förbudet mot valreklam på vissa förhandsröstningsställen gälla ett mer begränsat område än på röstningsområdets röstningsställe på valdagen. Om förhandsröstningsstället finns t.ex. i ett köpcentrum ska kommunens centralvalnämnd vid behov på förhand kontakta köpcentrets ledning för att säkerställa att förhandsröstningen på ett behörigt sätt beaktas i centrets övriga verksamhet. I fråga om omfattningen av förbudet mot valreklam kan det i detta fall anses som minimikrav att valkampanjer och valreklam inte får synas till eller höras på förhandsröstningsstället eller vid ytterdörren till förhandsröstningsstället.

Tillräckligt med utrymme och valförrättare

Förhandsröstningsstället bör vara tillräckligt stort så att röstningen kan förrättas smidigt och tillförlitligt, dvs. med bevarande av valhemligheten, valfriheten och valfri-

den. I utrymmet ska kunna placeras ett tillräckligt antal punkter för kontroll av väljarens identitet, givande av röstsedeln och för mottagning av röstningen. Utrymmet ska vara dimensionerat och ordnat så att rusning och köer i den mån det är möjligt kan undvikas.

Rusning beror ofta på att förhandsröstningen ordnas i sådana lokaler där det inte finns plats för tillräckligt många röstningsbås eller punkter för mottagning av röstningen och/eller på att det inte finns tillräckligt många valförrättare vid mottagningspunkten. Det är ju inte själva röstningen som tar tid utan just mottagandet av röstningen (dvs. när valförrättaren stämplar röstsedeln, innesluter röstsedeln i valkuvertet, innesluter valkuvertet och foljebrevet i ytterkuvertet samt gör en anteckning i rösträttsregistret om att väljaren har röstat). Kommunerna bör se till att det finns tillräckligt med mottagningspunkter. I praktiken betyder detta att det ska finnas tillräckligt med personal och att förhandsröstningen ordnas i ett tillräckligt stort utrymme så att röstningen ur väljarens synpunkt går så snabbt och smidigt som möjligt.

Brandsäkerheten

Förhandsröstningsstället ska placeras i byggnaden så att utrymningsvägar hålls oblockerade. Skyltarna för utrymningsvägar får inte täckas. Det är skäl att vid behov på förhand säkerställa hos den regionala räddningsmyndigheten att arrangemangen har skötts korrekt.

Använd helst samma förhandsröstningsställen från val till val

Förhandsröstningen bör i mån av möjlighet ordnas på samma ställe från val till val, eftersom väljarna på detta sätt lättare vet och kommer ihåg var de kan rösta på förhand. Man kan gärna öka antalet röstningsställen, men att sluta använda ett visst ställe eller flytta stället eller ändra på öppettiderna kan orsaka ovisshet bland väljarna.

Effektiv informering

Kommunen ska aktivt informera kommuninvånarna om var kommunens förhandsröstningsställen finns och när de är öppna för röstning. I praktiken kan denna information ges med hjälp av kungörelser, utomhusreklam, tidningsannonser, tidningsartiklar, informationsbrev som skickas till hushållen, på kommunens webbplats osv. Till lokala medier bör skickas en förteckning över förhandsröstningsställena och deras öppettider. På samma sätt som tidigare kommer det att skrivas ut en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena i kommunerna ur registret över röstningsställen. Till det meddelandekort som sänds till var och en väljare bifogas en förteckning över de allmänna förhandsröstningsställena som finns inom väljarens valkrets.

Vägen till röstningsstället ska märkas tydligt, t.ex. med vägvisare och skyltar.

Funktionshindrades möjligheter att rösta

Uppmärksamhet bör fästas vid att funktionshindrade och på annat sätt rörelsehindrade har goda möjligheter att rösta på förhand. I mån av möjlighet bör parkeringsplats för funktionshindrades fortskaffningsmedel reserveras i omedelbar närhet av röstningsstället och hjälp ordnas för funktionshindrade både på röstningsstället och utanför det. Eventuella trösklar och trappor på röstningsstället ska t.ex. förses med ramp så att de som använder eldriven rullstol eller rollator kommer till röstningsplatsen utan svårigheter. Med tanke på rullstolsbundna bör det dessutom finnas ett röst-

ningsbås i vilket man ryms med rullstol eller ett fristående skrivunderlägg med skärm så att väljaren kan fylla i sin röstsedel i skydd för andras blickar.

På vilket sätt kan man i praktiken ordna förhandsröstningen i ett ambulerande förhandsröstningsställe?

Förhandsröstningen i ett ambulerande förhandsröstningsställe kan ordnas t.ex. på följande sätt: i en buss eller motsvarande ordnas ett röstningsutrymme, den dagliga rutten och tidtabellen planeras, det informeras aktivt om var och när bussen stannar och efter detta genomförs planen och förrättas röstningen. Adressen till var och en plats där bussen stannar och de tider då den stannar ska registreras i registret över röstningsställen i valdatasystemet.

Itella Abp:s butiker som används vid förhandsröstningen

Justitieministeriet och Itella Abp (f.d. Posten Finland Abp) har ingått ett ramavtal om att Itella tillhandahåller tjänster som hänför sig till ordnandet av förhandsröstning i vissa kommuner vid Europaparlamentsvalet 2009. Avtalet och möjligheten att använda Itellas butiker som förhandsröstningsställen gäller enbart de 73 kommuner i vilka det finns Itellas egna butiker. Antalet butiker som ställs till förfogande som förhandsröstningsställen är sammanlagt 126.

Kommunerna som ramavtalet och Itellas anbud gäller anges i förteckningen som bifogats till detta brev. Varje kommun bestämmer själv om den vill använda Itellas butiker som förhandsröstningsställen eller om den ordnar förhandsröstningen på andra ställen i kommunen. Itellas försäljningspersonal kommer att kontakta kommunerna senast under januari 2009.

Förhandsröstningsställets öppettider

Enligt 47 § vallagen ska ett allmänt förhandsröstningsställe i hemlandet vara öppet för förhandsröstning under alla dagar som infaller under förhandsröstningsperioden, om inte något annat av särskilda skäl bestäms genom beslut av kommunstyrelsen. Som särskilt skäl anses närmast att det bedöms att antalet förhandsröstande är litet i en del av kommunen eller i en tätort. I varje kommun ska det dock finnas minst ett allmänt förhandsröstningsställe som är öppet alla dagar som infaller under förhandsröstningsperioden (27.5-2.6.2009, med undantag av pingstdagen den 31 maj).

Enligt 48 vallagen skall kommunstyrelsen också fatta beslut om de dagliga öppettiderna för förhandsröstningsställena. Förhandsröstningsstället får dock inte vara öppet före klockan 8 eller efter klockan 20 på vardagar och på veckosluten får förhandsröstningsstället inte vara öppet före klockan 10 eller efter klockan 16. Enligt tidigare erfarenhet lönar det sig att hålla förhandsröstningsstället öppet till klockan 20 minst under de två sista dagarna under förhandsröstningsperioden.

1.2 Röstningsställena på valdagen

Enligt 8 § i vallagen är röstningsområde kommunen, om det inte är nödvändigt att dela in den i flera röstningsområden. I vallagen ingår inga närmare bestämmelser om röstningsområdenas storlek eller antalet invånare inom dem. Beslut om röstningsområdena fattas av fullmäktige. Indelningen i röstningsområden har en stor betydelse vid förrättning av val. Beslutet om röstningsområdena träder i kraft den 15 oktober, om beslutet fattas och meddelas magistraten senast i april samma år på det sätt som

magistraten föreskriver. Ett beslut som fattas eller meddelas magistraten senare träder i kraft den 15 oktober följande år. Vid Europaparlamentsvalet är indelningen i röstningsområden således densamma som vid kommunalvalet 2008.

Varje röstningsområde ska ha ett röstningsställe på valdagen vilket anges i beslut av kommunstyrelsen. En röstberättigad får rösta endast på röstningsstället inom det röstningsområde som har antecknats för honom eller henne i rösträttsregistret. Justitieministeriet rekommenderar att kommunerna när de fattar beslut om indelningen i röstningsområden och röstningsställena på valdagen i tillämpliga delar följer anvisningarna som gäller grunderna för bestämmandet av förhandsröstningsställena som presenteras ovan i punkt 1.1. Eftersom man vid Europaparlamentsvalet följer den indelning i röstningsområden som meddelades magistraten i april, är också röstningsställena på valdagen för det mesta desamma som vid kommunalvalet.

1.3. Tidsplanen för bestämmande och meddelande av röstningsställena

Kommunstyrelsen ska fatta beslut om de allmänna förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen i kommunen och se till att de har registrerats i registret över röstningsställena på det sätt som Befolkningsregistercentralen bestämmer senast fredagen den 13 mars 2009. Kommunen ska således se till att slutgiltiga uppgifter för Europaparlamentsvalet har registrerats i valdatasystemets basdata- och röstningsställesystem senast den 13 mars 2009.

Enligt 9 § i vallagen (714/1998) är de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet och röstningsställena på valdagen i hemlandet som före utgången av den 51 dagen före valdagen har antecknats i registret över röstningsställena, röstningsställena vid valet. I praktiken måste den sista uppdateringsdagen vara flera veckor tidigare, eftersom det till meddelandekortet som postas till var och en röstberättigad bifogas en förteckning över de förhandsröstningsställena som finns i väljarens valkrets samt deras adresser och öppettider och uppgift om röstningsstället på valdagen. Tillräcklig tid måste reserveras för utskrivandet av förteckningarna, kontroll av förteckningarna och överföring av uppgifterna till befolkningsdatasystemet.

Av kommunstyrelsens beslut ska framgå i fråga om varje allmänt förhandsröstningsställe i kommunen namnet, besöksadressen samt de dagar och de tider då förhandsröstningsstället är öppet samt namnet på och besöksadressen för röstningsstället på valdagen. Vart och ett förhandsröstningsställe ska ha ett beskrivande namn, t.ex. "Ekenäs post", "Kommunalhuset" eller "Vårberga bibliotek". Namnet kan inte vara t.ex. "Postkontoret 02770". Ett ambulerande förhandsröstningsställe kan heta t.ex. "Röstningsbussen" och under namnet anges hållplatserna och när den stannar vid resp. hållplats.

Befolkningsregistercentralen kommer att ge närmare anvisningar om meddelandet av uppgifter till registret över röstningsställena i januari.

Praktiska åtgärder i kommunerna (tidsplan)

- 1) Befolkningsregistercentralen skickar i januari 2009 till kommunerna närmare anvisningar om registrering av uppgifterna om röstningsställena i det register över röstningsställena som avses i vallagen.
- 2) Justitieministeriet skickar i februari 2009 till centralvalnämnderna närmare anvisningar om användningen av valdatasystemet (VAT Nr. 1 Inloggning i valdatasyste-

met och datakommunikationsanvisning och VAT Nr. 2 Anvisningar om basdata- och röstningsställesystemet för kommunala centralvalnämnden).

3) Kommunen och Itella ska senast fredagen den 27 februari 2009 ingå det eventuella avtalet om förhandsröstning i Itellas butiker. Detta gäller alltså enbart de kommuner där Itella ställer sina butiker till förfogande.

4) Kommunstyrelsen ska fatta beslut om de allmänna förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen i kommunen och se till att de har registrerats i registret över röstningsställena i valdatasystemet senast fredagen den 13 mars 2009. Kommunerna kan börja registreringen av uppgifterna i systemet den 18 februari 2009.

5) De uppgifter som kommunen registrerat i basdata- och röstningsställesystemet är slutgiltiga den 13 mars och kan inte längre ändras inför Europaparlamentsvalet 2009. Om kommunen upptäcker fel i uppgifterna efter detta datum ska korrigeringar meddelas till Befolkningsregistercentralen på det sätt den bestämmer.

6) Justitieministeriet rekommenderar att kommunala centralvalnämnden förordnar senast onsdagen den 29 april 2009 valförrättare till kommunens allmänna förhandsröstningsställena. Till valförrättare i Itellas butiker förordnas de personer som Itella föreslår.

6) Förhandsröstningen vid Europaparlamentsvalet förrättas den 27.5-2.6.2009. Förhandsröstning förrättas inte på pingstdagen söndagen den 31 maj 2009.

7) Itella skickar en räkning till de kommuner som använt Itellas butiker som förhandsröstningsställena och kommunerna betalar räkningen inom utsatt tid.

2. Valurnorna

Centralvalnämnderna ska senast fredagen den 6 februari 2009 meddela

- antalet nya valurnor som behövs i kommunen och

- antalet extra och användbara valurnor som finns i kommunen.

Dessa uppgifter meddelas till Terttu Belgasem, per fax (09) 1606 7750 eller per e-post terttu.belgasem@om.fi.

På samma sätt som vid tidigare val tas extra valurnor i bruk så att kommunala centralvalnämnder som har användbara extra valurnor ska enligt justitieministeriets närmare anvisningar sända dem till sådana kommunala centralvalnämnder som inte har tillräckligt många urnor. Justitieministeriet står för kostnaderna för transporten. Itella sörjer för själva transportereringen.

3. Meddelande av centralvalnämndernas kontaktuppgifter

Centralvalnämnden ska se till att det senast den 13 mars 2009 i basdata- och röstningsställesystemet finns centralvalnämndens kontaktuppgifter som gäller vid Europaparlamentsvalet och att uppgifterna kvitteras som granskade.

4. Utbildning, valanvisningar och valmaterial

Justitieministeriet ordnar ingen utbildning inför Europaparlamentsvalet. Vid behov ger den kommunala centralvalnämnden valförrättarna, valbestyrelserna och valnämnderna den utbildning och handledning de behöver för att klara av sina uppgifter

Justitieministeriet skickar VAT Nr. 1 Inloggning i valdatasystemet och datakommunikationsanvisning och VAT Nr. 2 Anvisningar om basdata- och röstningsställesystemet för

kommunala centralvalnämnden till kommunerna i februari 2009. Övriga valanvisningar och bruksanvisningar för valdatasystemet skickas till kommunerna i mars 2009.

I december 2008 skickar justitieministeriet till kommunernas centralvalnämnder per e-post en förfrågan beträffande antalet valmaterial (röstsedlar, valkuvert, ytterkuvert, följebrevsblanketter, följebrevsblanketter för hemmaröstning, blanketter för förteckningen över väljare som röstat på förhand, blanketter för valprotokollet, förseglingstejprullar, förhandsröstningsaffischen, valanvisningar, VAT-anvisningar) som behövs för Europaparlamentsvalet 2009. På basis av svaren utarbetar justitieministeriet tillsammans med Itella Ab en distributionslista.

Det egentliga valmaterialet distribueras till kommunerna i april 2009.

5. Valdatasystemets sammansättning vid Europaparlamentsvalet

Vid Europaparlamentsvalet använder centralvalnämnden följande delsystem i valdatasystemet:

- basdata- och röstningsställesystemet
- rösträttsregistret
- resultatuträkningssystemet.

Samma delsystem användes vid kommunalvalet 2008.

6. Engångsersättningen till kommunerna för anordnandet av Europaparlamentsvalet

I enlighet med 188 § i vallagen betalar justitieministeriet till kommunen en engångsersättning ett belopp som ministeriet fastställer för varje kommuninvånare som har rösträtt i Europaparlamentsvalet. Ersättningens storlek kan fastställas först efter att statsbudgeten för nästa år har godkänts. I ersättningen beaktas kostnaderna för skaffandet av de ID-kort som behövs för inloggning i valdatasystemet. Det kan nämnas att vid riksdagsvalet 2007 var ersättningen 1,8 euro per röstberättigad kommuninvånare som införts i rösträttsregistret, dock minst 2 100 euro. Ersättningen betalas till kommunerna i augusti-september 2009.

6. Tidsplan

Viktiga datum:

December 2008: Förfrågning beträffande behovet av valhandlingar skickas till kommunerna 19.12.2008.

Januari 2009: Förfrågningen beträffande behovet av valhandlingar ska besvaras före den 16 januari 2009. Befolkningscentralen ger anvisningar till kommunerna om hur uppgifterna om röstningsställena ska meddelas.

Februari 2009: Centralvalnämnden ska vid behov meddela behovet av valurnor senast den 6 februari 2009. Justitieministeriet skickar till kommunerna VAT-anvisningarna 1 och 2. Kommunen och Itella ska komma överens om ordnandet av förhandsröstningen senast den 27 februari 2009.

Mars 2009: Kommunen ska registrera och kvittera uppgifterna om de allmänna förhandsröstningsställena och röstningsställena på valdagen i kommunen samt centralvalnämndernas kontaktuppgifter i basdata- och röstningsställesystemet senast fredagen den

13 mars 2009. Valanvisningarna och resten av VAT-anvisningarna sänds till centralvalnämnderna 16-23.3.2009.

April 2009: Uppgifterna i rösträttsregistret fastställs den 17 april 2009.

Valhandlingarna sänds till centralvalnämnderna 2–30.4.2009.

Maj 2009: Sammanställningen av kandidatlistorna för Europaparlamentsvalet fastställs torsdagen den 7 maj 2009 och uppgifterna i den offentliggörs på valsidorna den 8 maj. Rösträttsregistret vinner laga kraft 26 maj 2009 klockan 12. Anmälan till hemmaröstning ska lämnas in före den 26 maj 2009 klockan 16. Förhandsröstningen inleds i Finland och utomlands 27 maj 2009. Förhandsröstningen utomlands avslutas 30 maj 2009.

Juni 2009: Förhandsröstningen i hemlandet avslutas den 2 juni 2009. Valdagen är söndagen den 7 juni 2009.

7. Ytterligare information

Ytterligare information om valfrågor finns på justitieministeriets valsidor på www.vaalit.fi.

Vid justitieministeriet ges information av:

- valdirektör Arto Jääskeläinen, tfn (09) 1606 7572,
- konsultativ tjänsteman Jussi Aaltonen, tfn (09) 1606 7620,
- överinspektör Jukka Leino (särskilt VAT -frågor), tfn 010 36 64611,
- avdelningssekreterare Terttu Belgasem, tfn (09) 1606 7563.

Valdirektör Arto Jääskeläinen

Konsultativ tjänsteman Jussi Aaltonen

- BILAGOR: 1) Vissa bestämda tider i Europaparlamentsvalet den 7 juni 2009 (skickas till alla kommuner.
 2) Förteckning över butiker som Itella ställer till förfogande. Förteckningen skickas enbart till de 106 kommuner som anbudet gäller.
 3) Modell för avtal mellan kommunen och Itella Abp. Bilagan skickas bara till de 106 kommuner som anbudet gäller.

FÖR KÄNNEDOM: (brevet och bilaga 1)

Befolkningsregistercentralen / Timo Korhonen
 Finland Kommunförbund / Heikki Harjula
 TietoEnator / Olli Pitkänen
 Itella / Risto Puranen